

Bediüzzaman'a göre din-siyaset-devlet telakkileri

Atilla Yılmaz - Mustafa Usta

Özet

Bir yenileme olan teccid İslamî literatürde esasını bozmadan dini korumak, zamanın ihtiyaçlarını Kur'anî bir bakış açısı ile yorumlamaktır. Bediüzzaman ve O'nun müellifi olduğu eser olan Risale-i Nur da son yüzyılda; içtimaiyata, topluma ve sosyal alana ait meselelere yeni ve farklı bir bakış açısı getirmiştir. Dışarıdan gelen materyalist akımların etkisi ve içerdeki siyaset-i şer'î telakkisinin yanlış algılanması dinsizlik adına siyaset ve din adına siyaset akımlarını ortaya çıkarmıştır. Bediüzzaman ise, ferdi önceleyen çalışmalar yapmış ve materyalist anlayışı kırarak akli ve ilmi izahlar getirmiştir. Siyaset hususunda da din adına siyasete çıkmanın zararlarına dikkat çekmiş ve hürriyet, adalet ve meşveret gibi kavramlar ışığında hürriyet-i şer'îye ve siyaset-i şer'îyeye kavramlarını açıklamıştır. Buna bağlı olarak da Meşrutiyet-i Meşrua'yı savunmuş ve siyasetin dine hizmetkâr olması gerektiğini vurgulamıştır.

Anahtar Kelimeler

Din, siyaset, devlet, siyaset-i şer'î, din adına siyaset, meşrutiyet, demokrasi

Giriş

Bu makalede Bediüzzaman Said Nursi'nin ortaya koymuş olduğu din – siyaset ve devlet telakkisi teccid kavramı etrafında incelenmeye çalışılacak-

Bediüzzaman ve O'nun müellifi olduğu eser olan Risale-i Nur'da son yüzyılda; içtimaiyata, topluma, sosyal alana ait meselelerde yeni ve farklı bir bakış açısı getirilmiştir. Risale-i Nur, insan ve eşya ile ilgili; topluma ve ferde geleneksel anlayışın dışında farklı yorumlar sunmuştur.

tır. Dışarıdan gelen dinsizlik cereyanları ve içerdeki siyaset-i Şer'inin yanlış yorumlanmasıyla ortaya çıkan siyasi oluşumlara karşılık, Bediüzzaman'ın ortaya koyduğu prensipler analiz edilecektir.

1. Bir Müceddid Olarak Bediüzzaman

Tecdid kelimesi lugatlarda yenileme olarak geçmektedir. "Genel hatlarıyla açıklamak gerekirse tecdid; esasını bozmadan dini korumak, toplumun ihtiyaçlarını, onun katkısız ve tükenmez kaynaklarından karşılamak, ilahi ölçülerle olacak sapmaları düzeltmek, önlemek ve İslam'ı asrın anlayışına söyletmektir. Tecdid toplumun kalkınması, dünya ve ahiret mutluluğu için gereken her tedbirin alınması amacıyla nazari, fikri ve ameli faaliyetlerin icrasıdır."¹ Bu tecdid hareketini yapanlara ise müceddid denilmektedir.

Bediüzzaman ve O'nun müellifi olduğu eser olan Risale-i Nur'da son yüzyılda; içtimaiyata, topluma, sosyal alana ait meselelerde yeni ve farklı bir bakış açısı getirilmiştir. Risale-i Nur, insan ve eşya ile ilgili; topluma ve ferde geleneksel anlayışın dışında farklı yorumlar sunmuştur. Bediüzzaman'ı ve eserlerindeki perspektifi kavrayabilmek için; O'nun ilmen ve fikren karşı çıkarak mücadele verdiği hareketlere kısaca değinip dönemin şartlarını gözden geçirmek gerekmektedir.

Batı'da başlayan ve bütün Avrupa'yla birlikte Osmanlı Devleti'ni etkisi altına alan Aydınlanma süreci veya Rönesans; tahrif edilmiş olan Hıristiyanlığa ve onun akidelerine bir başkaldırı hareketi olarak değerlendirilmektedir. Papaların ve Hıristiyan din adamlarının baskısı altında olan Batı toplumu, Kilisenin dayatmalarından usandığı için, dini olan her şeye ihtiyatla bakmaya başlamıştır. Bu dönemden itibaren beşeri olan her şey ilahlaştırılmış, sanat ve bilim yüceltilmiştir.

Kendini 'modernizm' olarak ifade eden bu görüşte, pozitif ve materyalist bir dünya görüşü hâkimdir. Bu anlayış her şeyi maddede aramakta ve görmektedir. Pozitivizmin kurucusu Auguste Comte'a göre, akla dayalı bilim esastır, din ise insanlığın ilerlemesine engeldir.

Fen ve felsefe kaynaklı bu materyalist modernist anlayış, Avrupa'yı etkisi altına aldıktan sonra İslam coğrafyasına da kısa sürede tesir etmiştir. Modernizmin sonucu olarak ortaya çıkan Marksist ve sosyalist ideoloji İslam ülkelerinin birçoğunu sosyalist blok etrafında toparlamayı ve siyaseten de yanlarına çekmeyi başarmıştır. Risale-i Nurlarda geçen haliyle: 'Kızıl Rusya'dan çıkarak kızıl ateşler ve kızıl kıvılcımlar saçan ve birer birer dünya şehrinin mahallelerini saran ve ovaları yakıp kavuran, bazı yerlerde de nifak ve şikak ateşleri saçarak, kardeşine 'kardeşini öldür' diye bağırان ve en nihayetinde âlem-i Hıristiyaniyeti yakıp kavurup harman gibi savurduktan sonra âlem-i İslam mahallesini saran ve evimizin saçaklarına kıvılcımları sıçrayan ve çok büyük ve çok dehşetli bir bela olan Komünizm.'² fikren ve siyaseten İslam toplumlarının belası olmuştur.

1. www.mumsema.org/islami-kavramlar/117913-tecdid-ne-demektir.html

2. <http://www.risaleinurenstitusu.org/index.asp?Section=Kulliyat&Book=EmirdagLahikasi&Page=116> / Emirdağ Lahikası

Bu şartlar altında İslam ümmetine Müslüman camiaya yeni bir ufuk gerekmiştir. Çünkü İslam'a gelen saldırılar fen ve felsefeden gelmektedir. Fen ve felsefeden gelen bu soru ve şübehatlara ise Bediüzzaman Said Nursî'nin akli, ilmi ve mukni cevaplar verdiğini görmekteyiz. Bu ise yeni bir soluk, yeni bir teccid hareketi demektir.

Bediüzzaman Said Nursî; niyet ve nazar kelimelerinin açılımlıyla toplumda barış ve kardeşliği, sulh u umumiye sağlarken, mana-yı ismi ve harfi kelimeleriyle İslam toplumlarında ferde ve sosyal alana yeni bir geniş görüşlülük getirmiştir. Eşyaya ve insana; modernizmin dışında, yine ilmi ve fenni esas alarak; Kur'an ayetlerinden ilhamla, yeni bir yorum sunmuştur. Din ve fenni birleştirerek sunduğu bu yorum ve yeni anlayış; İslam toplumlarının ve ümmetin yeniden İslam'ın özüyle bütünleşmesini sağlamıştır.

Said Nursî sadece dini sahada yaptığı yeni bakış açıları ve yeni yorumlarla yetinmemiş, Materyalist düşüncenin devlet ve siyaset alanındaki yansımalarını da görerek Müslüman ferdin önüne din ve siyaset ilişkisi konusunda da yeni ve farklı perspektifler sunmuştur.

2. Devlet

Devleti; "Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık"³ şeklinde tanımlamak mümkündür. Bediüzzaman'ın ortaya koyduğu teccid hareketi bu sahada da vuku bulmuştur.

Son yüzyıldaki yaşanan gelişmeler, âlem-i İslam'ın Asr-ı Saadet modelinden uzaklaşmasını ve çağın gereksinimlerini yakalayamamasına sebep olmuştur. Bu sebepleri dış ve iç etmenler olarak sınıflamak mümkündür. Bu dış ve iç etmenler ve Bediüzzaman'ın bunlara yaklaşımı şöyledir.

2.1. Dış Etmenler:

19. yy'da ortaya çıkan Fransız İhtilali ile ulus devlet anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu da ittihadi bozmuş, fikir hürriyetini engellemiş ve maneviyatta yaralar açmıştır.

Ulus devlet anlayışından sonra Sanayi Devri ile birlikte Marksist anlayış ortaya çıkmış. Bu, beraberinde kapitalist sistemi getirmiş ve bu sistem birçok yeri tesiri altına almıştır. "Marksizmin temel unsurlarından birisi olan sınıf çatışması, devletin baskıcı müdahaleleriyle sona erdirilir. Diğer taraftan devlet bireylerin özgür olmaları, üretim araçlarının özel mülkiyeti ve işgücü sözleşmeleri gibi konularda önleyici müdahalelerde bulunur."⁴ Bu da beraberinde istibdadı getirmiştir. İnancı derinden sarsan bu etmenler dinsizlik adına siyaset olarak topraklarımızda temayül etmiştir. Bu anlayış devlet kadrolarını dinsizlik adına kullanmakla beslenmiş ve toplumu bu yolla etkisi altına almış ve anarşizmi doğurmuştur.

Bediüzzaman Said Nursî ise, dışarıdan gelen bu tehlikelere karşı telif ettiği; Tabiat Risalesi, Haşır Risalesi ve Ayete'l- Kübra gibi eserlerle akli ve

*Said Nursî
sadece dini sahada
yaptığı yeni
bakış açıları ve
yeni yorumlarla
yetinmemiş, Ma-
teryalist düşün-
cenin devlet ve
siyaset alanındaki
yansımalarını da
görerek Müslü-
man ferdin önüne
din ve siyaset
ilişkisi konusunda
da yeni ve farklı
perspektifler sun-
muştur.*

3. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.54e3035b12a4d4.00880272

4. GOUVERNEUR, J., (2007), Kapitalist Ekonominin Temelleri: Çağdaş Kapitalizmin Marksist Ekonomik Tahiline Giriş, (2.baskı), (F. Başkaya., Çev.), Ankara, İmge Kitabevi

Âlem-i İslam'da
Asr-ı Saadet'ten
sonra saltanata
dönen devlet yö-
netimi, 19 yy'daki
demokratikleşme
hareketleri ile
yeni bir döneme
girmiştir. Bu
dönemde Osman-
lı Devleti'nde
Meşrutiyet
ve 31 Mart
Hadisesi'nde
yaşanan olaylar
avamın şeriat te-
lakkisini de ortaya
çıkarmıştır.

mantıkî izahlar getirmiş, gelen bu dinsizlik cereyanlarını akim bırakmıştır. Bununla beraber cahiliyeden kalma menfi fikr-i milliyetin tekrardan gün yüzüne çıkarılmasına karşın; Asr-ı Saadet'ten örnekler sunarak, İslam'ın özünde olan ümmet fikrini vurgulamış ve döneminde meydana gelebilecek birçok kaosu engellemiştir. Bu meyanda telif ettiği Uhuvvet Risalesi, İhlâs Risalesi gibi eserlerle ittihadı sağlamış, Marksist anlayışın getirmiş olduğu anarşiye karşı 'Müsbet Hareket' olgusuna vurgu yapmıştır.

Birçokları silahlı mücahedeyi düşünürken; o, bu zamanda cihadın kılıçla değil; ilimle, olduğunu söylemiştir. "Zira ecnebiler funun ve sanayi silâhıyla bizi istibdad-ı manevîleri altında eziyorlar. Biz de cehl, fakr ve ihtilâf-ı efkâra karşı cihad edeceğiz."⁵ diyerek durumu izah etmiş, asıl cihadın Âlem-i İslam'daki cehalet, fakr ve fikir itilafı üzerine olması gerektiğini ifade etmiştir. İlim ve sanatın da önemine dikkat çekerek maddî terakkiyata da vurgu yapmıştır.

Ahir zamandaki iman boşluğunu fark eden Bediüzzaman, bütün vaktini ve mesaisini ferdin İmanını tahkik etmeye ve ferde imanı kazandırmaya harcamıştır. Toplumdaki olumsuzlukların temelinde yatan ana unsur da zaafî imandı. İslam tarihine baktığımızda ferdi ve toplumu ıslah için yola çıkan şahsiyetlerin istisnasız hepsi ferdi öncelemiştir. Sosyal alandaki ve fertteki boş alanı doldurma ve o boş alana hissettikleri yok olanın tohumlarını ekme idealini kendilerine gaye edinmişlerdir. Ve hiçbir zorbalığa aldırış etmeden idealleri doğrultusunda yaşamış ve yürümüşlerdir. Bediüzzaman Said Nursî de tıpkı Asr-ı Saadet'teki gibi tabandan tavana hakikatleri anlatmış ve çalışmalarını bu doğrultuda yapmıştır. Birçok emsalinden farklı olarak devlet yönetimini öncelememiştir.

2.2. İç Etmenler:

Âlem-i İslam'da Asr-ı Saadet'ten sonra saltanata dönen devlet yönetimi, 19 yy'daki demokratikleşme hareketleri ile yeni bir döneme girmiştir. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nde Meşrutiyet ve 31 Mart Hadisesi'nde yaşanan olaylar avamın şeriat telakkisini de ortaya çıkarmıştır. Bu telakki daha çok saltanat merkezlidir. Bediüzzaman Said Nursî, bu dönemde 'avam tabakasının şeriat veya siyaset-i şer'i dendiğinde akıllarına kısas ve el kesmek'⁶ geldiğini ve şeriatı bu şekilde algıladıklarını ifade etmektedir. Öte yandan avamın hürriyet kavramına yabancı olduğu da mevcut gelişmelerden anlaşılmaktadır.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri ise; bu yanlış telakkiye karşı Asr-ı Saadet'teki modeli günümüze taşımız, eksikliklerle ilgili tadilatla bulunmuş ve beşerin salah ve intizamı için İslam'ın kabul ettiği hükümleri ortaya koymuştur. Bediüzzaman Said Nursî avam nazarında yanlış telakki edilen siyaset-i şer'iye (Siyaset-i Şer'iyye: "Beşeriyetin salah ve intizamı için İslamiyet'in kabul ve iltizam ettiği hükümlerdir."⁷) için; "Şeriat da, yüzde doksan dokuz ahlak, ibadet, ahiret ve fazilete aittir. Yüzde bir nispetinde siyasete mütealliktir."⁸ demiş ve dönemin yanlış anlayışını düzeltmiştir.

5. <http://www.yeniasya.com.tr/risaleinur/eskisaiddonemieserleri/#50/ Hutbe-i Şamiye>

6. Bkz. <http://www.risaleinurenstitusu.org/index.asp?Section=Kulliyat&Book=DivaniHarbiOrfi&Page=44/> Divan-ı Harb-i Örfî

7. Devellioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, Ank, 2008 s:959

8. Bediüzzaman Said Nursî, Tarihçe-i Hayat, Yeni Asya Neşriyat, İst. 2010, S.117

Yine toplumda şeriat denilince istibdat ve tek adamcılık anlayışına karşı çıkmıştır. “İstibdada karşı, meşruta-i meşruayı bir vasita-i necat görmüş ve hürriyet-i şer’iye, Kur’an’ın ahkâmı dairesindeki meşveretle, o müthiş musibeti def edeceğini düşünüp öyle de çalışmıştır.”⁹

“Şeriat-ı Garranın müsavatı (eşitlik) ve adaleti ve hakiki hürriyeti cemi revabıt (bağlılıklar) ve levazımmatta camidir.”¹⁰ diyerek şeriatın eşitlik, hürriyet ve adaletin toplamı olduğunu da ortaya koymuş. Hatta kendisine müsavat konusunda sorulan; ‘Gayr-i Müslimlerle nasıl müsavî olacağız?’ sorusuna; ‘Müsavat ise, fazilet ve şerefte değildir. Hukuktur. Hukukta ise, şah ile geda birdir.’¹¹ şeklinde cevap vermiştir. Buradan da anlıyoruz ki; “Bediüzzaman Said Nursî’ye göre devlet farklı inanç, görüş ve kesimler arasında taraf tutmadan hakem olmak ve özgürlükleri tam anlamıyla tesis etmekle yükümlüdür.”¹² Ayrıca devletin sağlaması gereken en temel esaslardan biri hürriyettir.

“ ‘Ekmeksiz yaşarım, hürriyetsiz yaşayamam.’¹³ diyen Bediüzzaman, siyasi, ilmî, kültürel, ekonomik olmak üzere istibdadın her türlüşüne karşı çıkmıştır. ‘Şeriat âleme gelmiş, ta istibdadı ve zalimane tahakkümü mahvetsin.’¹⁴ diyerek, şeriatı istibdada müsait zanneden anlayışı reddetmiştir.”¹⁵ Bunun yerine ise meşvereti ve katılımcı yönetimi esas alarak hürriyet ve adalet kavramlarına dikkat çekmiştir.

Meşrutiyet ve demokrasiyi küfür rejimi olarak görenlere ise Asr-ı Saadet’ten örnekler sunarak, ‘Hz. Ebubekir’in manen bir reis-i cumhur olduğunu’¹⁶ izah etmiştir.

Demokrasi kavramını Kur’an’a göre yorumlayan “Bediüzzaman’ın ‘adalet ve kanunda inhisar-ı kuvvet’ nitelemeleri ise, demokrasinin “olmazsa olmaz”larına işaret etmektedir.”¹⁷ Bu ise Avrupa’dan bize gelen demokrasinin İslam’a uygun şeklinin ortaya konulmasıdır.

3. Siyaset

Siyaset kelimesi; ‘devlet idaresi’¹⁸ demektir. Bu kavram günümüzde politika ile aynı anlamda kullanılır. Politika’nın lügatlardaki anlamı da “Devlet etkinliklerini; amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünüdür.”¹⁹

Başta şunu belirtelim ki; Bediüzzaman Said Nursî diğer bilimlerde olduğu gibi siyaset bilimine de Kur’an merkezli bir bakış açısıyla yaklaşmış ve siyasete yeni bir bakış açısı getirmiştir. O, “Şu zamanda siyaset metai ve hayat-ı

Demokrasi kavramını Kur’an’a göre yorumlayan “Bediüzzaman’ın ‘adalet ve kanunda inhisar-ı kuvvet’ nitelemeleri ise, demokrasinin “olmazsa olmaz”larına işaret etmektedir.” Bu ise Avrupa’dan bize gelen demokrasinin İslam’a uygun şeklinin ortaya konulmasıdır.

9. Bkz. Bediüzzaman Said Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat, İst. 2010, S.447

10. <http://www.risaleinurenstitusu.org/index.asp?Section=Kulliyat&Book=DivaniHarbiOrfi&Page=84/> Divan-ı Harb-i Örfî

11. Bediüzzaman Said Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat, İst. 2010, S.73

12. <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=669>

13. Bediüzzaman Said Nursî, *Emirdağ Lahikası*, Yeni Asya Neşriyat, İst. 2010, s:50

14. Bediüzzaman Said Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat, İst. 2010, S.56

15. <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=669>

16. Bediüzzaman Said Nursî, *Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşriyat, İst. 2010, S.66

17. <http://www.koprudergisi.com/index.asp?Bolum=EskiSayilar&Goster=Yazi&YaziNo=669>

18. Devellioglu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ank, 2008 s:959

19. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.

GTS.54e3045935a5b4.98950301

20. Bediüzzaman Said Nursî, *Sözler*, Yeni Asya Neşriyat, İst. 2010, s:442

“İstibdâd-ı mutlaka “cumhuriyet” nâmı vermekle, irtidâd-ı mutlakı rejim altına almakla, sefâhet-i mutlaka “medeniyet” ismi vermekle, cebr-i keyfi-i küfrîye “kanun” ismini takmakla hem sizi iğfal, hem hükümeti işgal, hem bizi perişan ederek, hâkimiyet-i İslâmiyeye ve millete ve vatana ecnebi hesabına darbeler vuruyorlar.”

dünyeviyeinin temini ve felsefe revaçtır.”²⁰ diyerek siyasetin bu dönemde revaçta olduğuna dikkat çekmiştir. Bediüzzaman’ın ortaya koyduğu siyaset ilmine dair görüşlerini anlamak için öncelikle devlet yönetiminde meydana gelen mezkûr dış ve iç etmenlerin siyasete olan etkilerine bakmak gerekir.

Yukarıda maddeler halinde dış ve iç etmenler şeklinde sunduğumuz sorunlar, siyaset sahnesinde; dinsizlik adına siyaset ve din adına siyaset hareketlerini netice vermiştir. Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri ise bu iki bakışa alternatif bir üçüncü bakış ortaya koymuştur.

3.1. Dinsizlik Adına Siyaset

Batı’dan gelen menfi fikr-i milliyet ve sefahati de içinde barındıran bu kısım ‘garplılaşmak bahanesi ile siyaseti dinsizliğe alet yapmaktadır.’²¹ Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri bu anlayışın cumhuriyet ve hürriyeti benimsemiş olduğunu, aksine istibdat uygulayıp, sefahate medeniyet namı verip, kanunlarla keyfi olarak toplumu küfre zorladıklarını şu sözleriyle ifade etmiştir:

“İstibdâd-ı mutlaka “cumhuriyet” nâmı vermekle, irtidâd-ı mutlakı rejim altına almakla, sefâhet-i mutlaka “medeniyet” ismi vermekle, cebr-i keyfi-i küfrîye “kanun” ismini takmakla hem sizi iğfal, hem hükümeti işgal, hem bizi perişan ederek, hâkimiyet-i İslâmiyeye ve millete ve vatana ecnebi hesabına darbeler vuruyorlar.”²²

Buradan da anlaşılıyor ki; bu anlayış Batı’dan bize gelen materyalist anlayışın bir ürünüdür. Propagandalarla ve getirdiği uygulamalarla “Marksizmin temel unsurlarından birisi olan sınıf çatışması, devletin baskıcı müdahalelerini de beraberinde getirmiştir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi devlet kadrolarını dinsizlik adına kullanmakla beslenmiş ve toplumu bu yolla etkisi altına alıp, anarşizmi kullanmıştır.

3.2. Din Adına Siyaset

Yukarıda iç etmenler olarak sıraladığımız bazı unsurların yansıması din adına siyaset olarak ortaya çıkmıştır. Siyaset-i şer’iyeyi tam olarak idrak edemeyenler, şeriatı tamamen siyasetle eş değer görenler din adına siyaset yapmak yolu ile ortaya çıkmışlardır. Bediüzzaman Said Nursî bunu şöyle ifade etmektedir: “Bir kısım dindar ehl-i siyaset, dini siyaset-i İslâmiyeye âlet etmeye çalışmışlardır. İslâmiyet güneşi yerdeki ışıklara âlet ve tabi olmaz. Ve âlet yapmak, İslâmiyet’in kıymetini tenzil etmektir, büyük bir cinayettir.”²³

Bediüzzaman’a göre din adına şu sebeplerden dolayı siyaset yapılmamalıdır:

1. **Şimdiki siyasetin içine yalan, hile ve şeytanetin girmesi:** Bediüzzaman Said Nursî’nin Hutbe-i Şamiye’de saymış olduğu altı hastalıktan biri de sıdkın ölmesidir. ‘Dalkavukluk ve tasannuyu alçakça bir yalancılık’²⁴ olarak niteleyen Bediüzzaman, din adına bu zeminde siyaset yapılamayacağını ifade etmiştir. Bediüzzaman Said Nursî’nin konuyla ilgili tespitleri ise şunlardır:

21. Bediüzzaman Said Nursî, Tarihçe-i Hayat, Yeni Asya Neşriyat, İst. 2010, S.154

22. Age S.638

23. Age S.154

24. Age s:153

“Siyaset-i hazıra, o kadar çok yalan ve hile ve şeytanet, içine girmiş ki, vesvese-i şeyatin hükmüne geçmiştir.”²⁵ “Siyaset, efkârın âleminde bir şeytandır; istiaze edilmeli.”²⁶

2. Yalan ve doğruluk arasındaki mesafenin kısılması: “Şu zamanda yalan ve doğruluğun ortasındaki mesafe kısalmış, adeta omuz omuza vermişler, bu sebeple de doğruluktan yalana pek kolay geçilebilmektedir. Hatta siyaset propagandası yaparken yalancılığın doğruluğa tercih edilmektedir.”²⁷

3. Garazkarane tarafgirliği sebebiyet vermesi: Bu zamanda Allah için sevmek, Allah için buğz etmek anlamındaki “Elhubbu fillah, ve’l buğzu fillah” Rahmânî düsturunun yerine siyâset için sevmek, siyâset için düşmanlık etmek manasındaki “Elhubbu fissiyase, ve’lbuğzu lissiyase” şeytanî düsturu hâkim olmuştur. Bu sebeple de siyaset sahnesine din adına çıkanlar ‘bu garazkarane tarafgirlik neticesi olarak; mütedeyyin bir ehl-i ilimi, fikr-i siyasisine muhalif bir âlim-i salihî, tekfir derecesinde tezyif edebilmekte ve kendi fikrinde olan bir münafığı, hürmetkarane medhedebilmektedir.”²⁸ Diğer taraftan ‘umumun mal-ı mukaddesi olan dini, inhisar zihniyetiyle kendi meslektaşlarına daha ziyade has göstermekle, kavi ekseriyette dine aleyhdarlık meyli uyandırmakla nazardan düşürme ihtimali de vardır.”²⁹ Böylesi durumda ise kendisi dışındakileri dinsiz olarak ilan etme ihtimali yüksektir. Bu da mütehayyirde olanların dini hakikatlerden soğumasına sebebiyet verebilir. Bediüzzaman, “Bir sâlih âlim, kendi fikr-i siyasisine muvafık bir münâfıkı harâretle senâ etti ve siyasetine muhalif bir salih hocayı tenkit ve tefsik etti.”³⁰ diyerek bu duruma dikkat çekmiştir.

4. “Hakaik-i imaniye ve Kur’aniye’nin propaganda-i siyaset yapılma ihtimali: Din adına siyaset sahnesine çıkanlar, siyaset meydanlarında dini unsurları propaganda-i siyaset yapacaklarından bu da avamın nazarında elmas değerindeki hakikatlerin cam şişeleri hükmüne inmesine sebebiyet verecektir. Bediüzzaman; “Hakaik-i imaniye ve Kur’an’iye birer elmas hükmünde olduğu halde, siyasetle alude olsaydım, elimdeki o elmaslar, iğfal olunabilen avam tarafından, Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-i siyaset değil mi?’ diye düşünürler. O elmaslara adi şişeler nazarıyla bakabilirler. O halde, ben o siyasete temas etmekle, o elmaslara zulmederim ve kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer.”³¹ şeklindeki beyanı ile din adına siyasette propaganda-i siyaset yapılması ile hakikatlere zulmedileceğini ve kıymetlerini aşağı düşüreceğine dikkat çekmiştir.

Bütün bu sebeplerden dolayı Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri “Bir kısım Sahabeler ve onlara benzeyen mücahidinden, Selef-i Salihinden başka, siyasetçilerin ekserce tam müttaki dindar olamayacaklarını ve tam ve hakiki dindardan da, müttaki olanların, siyasetçi olmayacaklarını ifade etmiştir.”³²

25. Bediüzzaman Said Nursî, *Sözler*, Yeni Asya Neşriyat, İst, 2010, s:783-784

26. Age s:1168

27. Bkz. Age s:786

28. Bkz. Bediüzzaman Said Nursî, *Mektubat*, Yeni Asya Neşriyat, İst, 2010, s:451

29. Bkz. <http://www.risaleinurenstitusu.org/index.asp?Section=Kulliyat&Book=Sunuhat&Page=66 / Sunuhat s:65>

30. Bediüzzaman Said Nursî, *Sözler*, Yeni Asya Neşriyat, İst, 2010, s:786

31. Bediüzzaman Said Nursî, *Mektubat*, Yeni Asya Neşriyat, İst, 2010, s:104

32. <http://www.risaleinurenstitusu.org/index.asp?Section=Kulliyat&Book=EmirdagLahikası&Page=53 / Emirdag Lahikası>

Din adına siyaset sahnesine çıkanlar, siyaset meydanlarında dini unsurları propaganda-i siyaset yapacaklarından bu da avamın nazarında elmas değerindeki hakikatlerin cam şişeleri hükmüne inmesine sebebiyet verecektir.

Said Nursî,
nokta-i istinat
olunup destek-
lenmesi gereken-
lerin hürriyet
ve demokrasiyi
savunan Demok-
ratların olduğunu
ifade etmiştir.

3.3. Siyasetin Dine Hizmetkâr Edilmesi

Bediüzzaman, yukarıda saymış olduğumuz siyasi akımlarla başarılı olunamayacağını ifade etmiş ve siyaset ilmini farklı bir bakış açısı ile değerlendirmiştir. Öncelikli olarak siyasetin dine hizmetkâr edilmesi gerektiğini savunan Bediüzzaman, mütedeyyinlerin bunu aktif siyaset ile değil; fikirlerle desteklemesi gerektiğini ifade etmiştir. Said Nursî konuyla ilgili olarak; "Bütün hayatımda temas ettiğim siyaseti ve dünyayı ve bütün içtîmai cereyanları dine hizmetkâr ve alet ve tabi yapmak düsturuyula hareket etmişim."³³ şeklinde beyanında da vurgulamıştır.

Said Nursî, nokta-i istinat olunup desteklenmesi gerekenlerin hürriyet ve demokrasiyi savunan Demokratların olduğunu ifade etmiştir. Said Nursî'nin Meşrutiyet döneminde Ahrarlarla ilişkisinin olduğunu ve onlara fikren destek verdiğini biliyoruz. Çok partili hayata geçildikten sonra da; İttihad-ı İslam gibi dindar bir siyasi yapılanma yerine; Demokratlara oy vererek ve mektuplar yazarak onlara destek olmuştur. Tabilerini de demokratlara destek olmaları noktasında teşvik etmiştir.

Hamiyet ve işin ayrı olduğunu ifade eden Bediüzzaman, sanatta maharetin müreccah olduğunu vurgulamıştır. Bu kaideye göre devlet yönetiminde demokrasi, adalet ve kuvvetin kanunda olması ilkelerinin demokratlarda mevcut olması, yine siyasetin dine hizmet etmesi noktasında demokratların girişimlerinin ve çalışmalarının olması sebebi ile onlara açıktan destek vermiştir.

Abstract

Tajdid, which means renovation in the Islamic literature, is to protect religion without distorting its essentials, and to interpret the requirements of the age with the Quranic viewpoint. Bediuzzaman and his works, the Risale-I Nur have brought a new and different viewpoint to society and social studies. Under the influence of materialist movements coming from outside and the misunderstanding of the policies of Sharia inside, have concluded wrong political movements such as politics in the name of atheism and politics in the name of religion. Bediuzzaman gave priority to individuals and made rational and scholarly explanations that disproved the materialist understanding. As for politics he drew attentions to the harms of doing politics in the name religion and explained the concepts of freedom and politics according to sharia under the light of freedom, justice, and counselling. Furthermore he defended the rightful constitutionalism and claimed that politics must be serving to religion.

Key Words: Religion, politics, government, politics of Sharia, politics in the name of religion, constitutionalism, democracy